

СТАНОВИЩЕ

от проф. д.и.н. Илия Г. Илиев от Института за исторически изследвания при

БАН за дисертационния труд на **Георги Кирилов Казаков**,

асистент в катедра „История и теория на културата“ към Философския

факултет на Софийския университет “Св. Климент Охридски”,

на тема **„Памет, легитимност и власт: Христовите реликви и дворцовият**

церемониал във Византия (ср. на IX – нач. на XI в.)“

за получаване на образователна и научна степен **„доктор“** по професионално

направление 3.1. Социология, антропология и науки за културата,

(Културология. История на европейската средновековна култура. Теология на

властта във Византия.)

Колегата Георги Казаков е известен отдавна с пристрастието си към културологичната медиевистика, за което притежава всички необходими качества, които Класическата гимназия и Историческият факултет на Софийския университет създават у своите възпитаници. Дисертационният труд на Казаков е посветен на един от най-важните за разбирането на Византия проблеми – за връзката на императора с Христос и за значението на императорската институция за единството и съществуването на Империята.

Това са наглед познати и много коментирани от различни специалисти въпроси – от историци на средновековната култура и литература, философи и богослови. Богата е и изворовата база за тяхното поставяне и разглеждане. Не случайно големите византийски писатели от най-добрите векове на Империята преди нейното съсипване от кръстоносците отделят особено внимание в своите съчинения именно на въпросите за традицията, церемониала, паметта и божествения образец, по който е изградена и функционира Ромейската империя.

От всичко казано дотук става ясно, че ако при определянето и прецизирането на темата на дисертационния труд известна роля е изиграл научният ръководител, структурирането на труда, подборът на изворовия материал, аргументацията и методиката на изследването са до голяма степен заслуга (и в положителния, и в отрицателния смисъл на думата) на дисертанта.

В тази важна предварителна фаза на неговата работа личат белезите на постигната научноизследователска зрялост – точен подбор на най-важните опори при доказване на авторската теза; добро познаване на изворовия материал и най-полезните изследвания по въпроса и умело балансиране между отделните структурни елементи на дисертационния труд. Не мога още тук да не изтъкна, че Казаков вероятно много се е изкушавал да покаже своята начетеност като навлезе в редица познати и представляващи благодатна почва за културологичен анализ подробности. Един пример за това е концентрацията на Христови символи в двореца в Константинопол, което позволява да се говори надълго и нашироко за ролята на столицата изобщо

във Византия, но прекаленото насочване на вниманието в тази посока би отвело автора доста встрани от поставените в този дисертационен труд цели.

И той е успял да удържи изложението си, стъпвайки върху четири знаменателни момента от византийската теория и практика на властта: Голямата процесия от Двореца до Великата църква; Тържеството на православието над иконоборството и споменът за него; Легендата за Честния кръст и първия император християнин; Христовите реликви като илюстрация и гаранция за божествения произход и богохранимия характер на императорската власт.

Така в рамките на някакви си 250 страници е представена и по категоричен начин доказана авторовата теза за това как паметта и церемониалът легитимират императорската власт, останала институционално неизменна през всички периоди от драматичната и пълна с обрати история на Византийската империя. Това впрочем представлява и ключът за разбиране на същността на ромейската държавническа традиция и е задължителна призма, през която трябва да бъдат пречупвани всички политически, социални и културни явления от хилядагодишната история на Византия.

По този повод трябва да отбележа, че проблематиката на дисертационния труд дава отлични възможности за неговото приложение в преподавателската работа не само в катедрата по културология на Философския факултет на Софийския университет, но и в други факултети на Университета, както и изобщо във висшите училища. Един спецкурс на тази тема би бил изключително полезен за разбирането на приликите и разликите между античната Римска империя и Източната Римска империя от страна на

студентите историци например. Това не може да не бъде взето предвид, когато обсъждаме научната продукция на един от преподавателите на Алма матер и на нейния най-стар факултет.

Този факт има пряка връзка и с многогодишната активна работа на Георги Казаков за модернизацията на българското образование и участието му в редица международни форуми и структури, които определено влияят и ще продължават да влияят върху формирането в национален и транснационален план на по-задълбочено и адекватно отношение към хуманитарната страна от културноисторическото наследство на човечеството.

Връщайки се към приносите на дисертационния труд, освен изтъкнатите от колегата Казаков в неговия автореферат, с които не мога да не се съглася, искам да посоча и умението на автора да гради и защитава концепции въз основа преди всичко на изворите, без да подминава разбира се най-авторитетните мнения по съществени въпроси на различни наши и чуждестранни учени. Беглата справка с финалните страници от дисертационния труд показват, че броят на използваните писмени извори почти се изравнява с този на цитираната специализирана научна литература, а това освен всичко друго е и белег за модерност при научното изследване в областта на хуманитаристиката. Не по-малко значим от модерната методология, която Казаков отлично познава и прилага при интерпретацията на изследваните факти, хипотези и становища.

Останалото, което ще кажа конкретно за разглеждания дисертационен труд, е, че в него не се откриват съществени пропуски и слабости, неумение да се борави със сложната терминология на проблематиката или

непреодолими езикови препятствия при досега със съчиненията на средновековни и съвременни автори, писали на различни мъртви и живи езици. Освен това трудът е добър и като четиво, той е написан с необходимото внимание към съвременния български език и не трябва да създава проблеми при четене и от по-неизкушена в научно отношение публика.

Към тези общи наблюдения трябва да се добави и доброто впечатление от автореферата на дисертанта, изпълнен според изискванията на Закона за развитие на академичната общност в Република България. Налице са и достатъчно на брой публикации на кандидата в авторитетни научни издания. Всичко това ми дава основание убедено да гласувам за присъждане на ас. Георги Кирилов Казаков на образователната и научна степен „доктор“.

София, 6 август 2017 г.

проф. д.и.н. Илия Г. Илиев

ИИСТИ – БАН